

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΜΑΪΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdididi».

Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem, quos infīdos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

Porcia, Bruti uxor, cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset, cultellum tonsorium quasi unguium resecandōrum causā poposcit eōque velut forte elapso se vulnerāvit. Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit, quod tonsōris praeripuisset officium.

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 40

Παρατηρήσεις

B1α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

parem	: την αφαιρετική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
diu	: τον συγκριτικό βαθμό
inopes	: τη γενική πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
hoc	: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
quos (το 1ο στο κείμενο)	: την αφαιρετική ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
neutris	: την ονομαστική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
cultellum	: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού
unguium	: την κλητική πληθυντικού αριθμού
se	: τη δοτική ενικού αριθμού στο α΄ πρόσωπο
eam	: τη γενική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

Μονάδες 10

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

B1β. «*Id exemplum sutōrem quendam incitavit*»: να μεταφέρετε τις λέξεις της παραπάνω πρότασης στον άλλον αριθμό.

Μονάδες 5

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

docēret	:	το σουπίνο στην αφαιρετική
respondēbat	:	τη δοτική του γερονδίου
solēbat	:	τη γενική πληθυντικού αριθμού της μετοχής ενεστώτα στο θηλυκό γένος
perdidi	:	το α΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
fit	:	το γερονδιακό στην ονομαστική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
cecidērunt	:	τη δοτική πληθυντικού αριθμού της μετοχής μέλλοντα στο ουδέτερο γένος
fuerint	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα
dixisse	:	το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην άλλη φωνή
ferunt	:	το γ΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
referre	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
interficiendo	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
cognovisset	:	το β΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
elapso	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού
resecandōrum	:	το γ΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην άλλη φωνή
obiurgandam	:	το απαρέμφατο του παρακειμένου στην άλλη φωνή

Μονάδες 15

Γ1α. «*vocātus*»: να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισαγόμενη με τον χρονικό σύνδεσμο **postquam** (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την εκφορά της (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ1β. «*Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem*»: να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 3

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Γ1γ. «**Porcia, Bruti uxor, cultellum tonsorium poposcit**»: να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, με εξάρτηση από το «**Homines dicunt**».
Μονάδες 3

Γ1δ. «**quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem**»: να αναδιατυπώσετε την πρόταση αντικαθιστώντας το ρήμα **ferunt** με το ρήμα **fertur**. Να επιφέρετε τις απαραίτητες αλλαγές (μονάδες 4) και να τις αιτιολογήσετε (μονάδες 2).

Μονάδες 6

Γ2α. «**Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem**»: να αναδιατυπώσετε την περίοδο αντικαθιστώντας το ρήμα της κύριας πρότασης **incitavit** με το ρήμα **incitat**. Να προβείτε στην απαραίτητη αλλαγή (μονάδα 1) και να την αιτιολογήσετε (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2β. «**Quodsi forte cecidērunt, tum intellegitur**»: να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι ώστε να εκφράζεται αντίθεση προς την πραγματικότητα α) στο παρόν (μονάδες 2) και β) στο παρελθόν (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Γ2γ. «**Brutus ad eam obiurgandam vēnit**»: να αποδώσετε με τέσσερις τρόπους τον υπογραμμισμένο προσδιορισμό του σκοπού (να μην αποδοθεί με τελική μετοχή).

Μονάδες 8

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο **εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο **εσώφυλλο** πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην **αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

Ενδεικτικές Απαντήσεις
Λατινικά Γ' Λυκείου
Πανελλήνιες 2015

A1.

(29) Αυτό το παράδειγμά παρακίνησε κάποιον παπουτσή να μάθει τον ίδιο χαιρετισμό σε ένα κοράκι. Για πολύ καιρό κόπιαζε μάταια· κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παπουτσή συνήθιζε να λέει: «Κρίμα στον κόπο μου!»

(44) Αν όμως τύχει να χάσουν την εξουσία, όπως συνήθως συμβαίνει, τότε γίνεται αντιληπτό πόσο τους έλειπαν οι φίλοι. Αυτό είναι που λένε ότι είπε ο Ταρκύνιος, όταν ήταν εξόριστος: «Τότε μόνο κατάλαβα ποιους είχα πιστούς φίλους και ποιους ψεύτικους, όταν δεν μπορούσα πια να ανταποδώσω τη χάρη ούτε στους μεν ούτε στους δε».

(49) Όταν έμαθε η Πορκία, η σύζυγος του Βρούτου, το σχέδιο του άντρα της να δολοφονήσει τον Καίσαρα, ζήτησε ένα ξυράφι μανικιουρίστα τάχα για να κόψει τα νύχια της και αυτοτραυματίστηκε με αυτό, επειδή της γλίστρησε δήθεν τυχαία. Έπειτα ο Βρούτος, αφού κλήθηκε από τις κραυγές των υπηρετριών στην κρεβατοκάμαρά της, ήρθε για να τη μαλώσει, επειδή τάχα είχε κλέψει την τέχνη του μανικιουρίστα.

B1α.

parem: pari
diu: diutius
inopes: inopum
hoc: haec
quos: quo
neutris: neuter
cultellum: cultelli
unguium: ungues
se: mihi
eam: eius

B1α.

Ea exempla sutores quosdam incitaverunt / incitavere.

B2.

doceret: doctu
respondebat: respondendo
solebat: solentium
perdidi: perdam
fit: faciendus
ceciderunt: casuris

fuerint: sunt
dixisse: diceremur
ferunt: fert
referre: referre
interficiendo : interfice
cognovisset : cognoscetis
elapso: elaberentur
resecandorum : resecuerit
obiurgandam : obiurgavisse

Γ1α.

vocatus: χρονική μετοχή, συνημμένη στο Υποκείμενο Brutus, ως μτχ. παρακειμένου δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν

Ανάλυση: postquam Brutus vocatus est

Αναλύεται σε χρονική πρόταση που εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο postquam και εκφέρεται με οριστική παρακειμένου για να δηλώσει το προτερόχρονο

Γ1β. Quos fidos amicos habui?

Γ1γ. Homines dicunt Porciam, uxorem Bruti, cultellum tonsorium poroscisse

Γ1δ. quod Tarquinius dixisse fertur exulans

Σε εξάρτηση από το fertur (λεκτικό ρήμα παθητικής φωνής) το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου dixisse θα δηλωθεί σε ονομαστική (Tarquinius) καθώς και η μετοχή που είναι συνημμένη στο υποκείμενο (exulans) – ταυτοπροσωπία, άρση λατινισμού

Γ2α. Id exemplum sutorem quendam incitat, ut corvum doceat parem salutationem

Η υποτακτική παρατατικού (doceret) αντικαθίσταται από την υποτακτική ενεστώτα (doceat), καθώς η δευτερεύουσα βουλητική πρόταση παρουσιάζει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων. Έτσι, σε εξάρτηση από αρκτικό χρόνο (incitat) εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα για το παρόν και το μέλλον.

Γ2β. Quodsi forte ceciderunt, tum intellegitur

(1ο είδος, ανοικτή υπόθεση, η υπόθεση αναφέρεται στο παρελθόν, η απόδοση στο παρόν)

Αντίθετο του πραγματικού στο παρόν:

Quodsi forte caderent, tum intellegeretur

(υποτακτική παρατατικού - υποτακτική παρατατικού)

Αντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν:

Quodsi forte cecidissent, tum intellectum esset

(υποτακτική υπερσυντελικού - υποτακτική υπερσυντελικού)

Γ2γ.

Brutus ad eam obiurgandam venit

- Brutus venit ut eam obiurgaret (τελική πρόταση)
- Brutus venit qui eam obiurgaret (αναφορική - τελική πρόταση)
- Brutus venit eam obiurgatum (αιτιατική σουπίνου)
- Brutus venit eam obiurgandi causa (εμπρόθετη γενική γερουνδίου με αντικείμενο σε αιτιατική ⇒ υποχρεωτική γερουνδιακή έλξη) ⇒ Brutus venit eius obiurgandae causa

Πρώτοι με την πρώτη!